
Dąbrowa Górnicza-Strzemieszyce Wielkie, st. 2, gm. Dąbrowa Górnicza, woj. śląskie, AZP 97-50

Informator Archeologiczny : badania 33, 132-133

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

cm i średnicy wewnętrznego kanału 1,5-1,7 cm (K. Musianowicz 1969, s. 149), możemy stwierdzić, że ich długości są bardzo podobne – dysza zachowana w całości ma wymiary: długość 11 cm, średnica kanału 2 cm, a dysza nieco uszkodzona: długość 12 cm, średnica kanału 1,9 cm. Pod względem szerokości wewnętrznego kanału egzemplarze z Łośnia są nieco większe (około 3-5 mm). W obiekcie 1/99 odnaleziono również guz cynowy do spinania odzieży oraz taśmę cynową. Interesujące jest, że w przebadanych dotychczas próbkach żużla nie stwierdzono domieszki cyny. Zarówno ceramika, jak i wyroby dostały się do jamy piecowej po jej wykorzystaniu. Nie można inaczej wytłumaczyć obecności łatwo topliwych wyrobów cynowych w warstwie żużla.

Odnaleziona ceramika liczy obecnie około 2700 fragmentów – są to w większości niewielkie ułamki naczyń. Część ceramiki znaleziono w warstwach humusu i podglebia oraz w zasypiskach obiektów nowożytnych i współczesnych. Dominuje, co warto podkreślić, ceramika wczesnośredniowieczna. W jednym tylko obiekcie nr 1/99 znaleziono około 800 fragmentów ceramiki.

Chronologię tegoż materiału wczesnośredniowiecznego ustalono wstępnie na wiek XII na podstawie wylewów naczyń oraz zachowanych w wielu przypadkach śladów ornamentu. Jedną z cech charakterystycznych materiału ceramicznego z Łośnia jest obecność na wielu fragmentach naczyń zielonkawo-oliwkowej polewy.

Naczynia z polewą pojawiają się na terenie Słowiańszczyzny – jak się przyjmuje – od X w., w Polsce w XI, a zwłaszcza w XII w., stanowią jednak ułamek promila wczesnośredniowiecznych zespołów ceramicznych (W. Hensel 1987, s. 378, A- Buko 1990, s. 122). Najbliżej położonym stanowiskiem archeologicznym, na którym wystąpiła ceramika z polewą, jest cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Strzemieszycach Wielkich, położone w odległości około 3-4 km w prostej linii od stanowiska badanego w Łośniu (W. Marciniak 1960).

Niestety stanowisko wczesnośredniowieczne w Dąbrowie Górniczej – Łośniu jest silnie zniszczone intensywnym osadnictwem nowożytnym i współczesnym. Zniszczeń dopełniają okopy z czasów II wojny światowej. Odnaleziono m.in. świetnie zachowany hełm niemiecki oraz liczne łuski pocisków artyleryjskich.

Warto wspomnieć, że znaleziskom z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych towarzyszy domieszka neolitycznego materiału krzemienego. Nie odnaleziono jednak żadnego nienaruszonego obiektu z czasów neolitu.

Stanowisko powinno być przebadane gruntownie ze względu na jego istotne znaczenie dla poznania osadnictwa wczesnośredniowiecznego pomiędzy Olkuszem, Będzinem, Sławkowem i Siewierzem oraz ze względu na zaznaczające się na nim początki ołowiarstwa (w późniejszych epokach stanowić ono będzie podstawę utrzymania oraz zamożności dla wielu grup ludności na tych terenach).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Zagłębia w Będzinie.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Materiałach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych w latach 1999-2000”, „Sprawozdaniach Archeologicznych Instytutu Archeologii PAN”, T. 52, s. 389-403.

Badania będą kontynuowane.

DĄBROWA GÓRNICZA – STRZEMIESZYCE WIELKIE, st. 2, gm. Dąbrowa Górnicza, woj. śląskie, AZP 97-50

- osada wczesnośredniowieczna (XI-XII w.)

Wykopaliskowe badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 9 do 27 sierpnia przez mgr Aleksandrę Rogaczewską (autorka sprawozdania, Muzeum Zagłębia w Będzinie). Finansowane przez Muzeum Zagłębia w Będzinie. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 275 m².

W wykopie I natrafiono na pozostałości chaty z okresu wczesnego średniowiecza (obiekt 2). Prostokątny bruk z drobnych kamieni, głównie wapiennych, mocno zniszczony przez orkę miał wymiary około 5 x 3 m i był usytuowany na osi wschód-zachód. W partii zachodniej bruku przylegał do niego wąski (nieco ponad 1 m) aneks, który udało się odkryć na długości 1 m (reszta w planach badań przyszłorocznych), odchodzący w kierunku północnym. W narożniku południowo-wschodnim bruku wystąpiło słabo widoczne na powierzchni palenisko. Przekięcie go profilem wykazało, że było nieckowate, zagłębione około 30-40 cm poniżej poziomu bruku i wyłożone większymi kamieniami. Zawierało duże ilości popiołu. W części południowo-zachodniej natrafiono poniżej poziomu bruku na niewielką piwniczkę zagłębioną do 0,90 m i krytą pierwotnie drewnem (pozostałości na dnie).

Na całej powierzchni bruku zalegały ułamki ceramiki, kości zwierzęce, węgiel drzewny i przedmioty żelazne (gwoździe, fragmenty narzędzi, połówka raka). Ze znalezisk luźnych uwagę zwracają: zdobiony dzwonek brązowy i ołowiany ciężarek w kształcie ściętego stożka przebitego wzdłuż otworem.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Zagłębia w Będzinie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Zeszytach Zagłębiowskich”.

Badania będą kontynuowane.

DZIBICE, st. 5, gm. Kroszyce, woj. śląskie, AZP 91-53/14

- ślady osadnictwa z epoki kamienia
- ślady osadnictwa z wczesnego średniowiecza

Sondażowe badania interwencyjne, przeprowadzone w terminie od 1 czerwca do 3 lipca przez mgr. mgr. Magdalenę Wiczorek i Czesława Chadamika (autorzy sprawozdania, Archeo Kielce). Finansowane przez WKZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 0,24 ara.

Stanowisko zlokalizowane kilkaset metrów na północny wschód od grodziska na Górze Słupsko w paśmie Skał Kroczyckich, około 400 m na wschód od rozpoznanej osady wczesnośredniowiecznej (Dzibice, st. 3), poniżej zapory sztucznego zbiornika na rzece Białce, na krawędzi dawnej trasy zalewowej (zniszczonej w dużym stopniu pracami niwelacyjnymi przy budowie zbiornika). Odkryte i oznaczone jako ślad osadnictwa w trakcie badań powierzchniowych AZP w 1995 roku. Badania ratownicze, interwencyjne podjęto w wyniku stwierdzonej dzikiej eksploatacji piasku. Usunięto osuwisko wyrobiska piasku, docięto, oczyszczono i zadokumentowano profil wyrobiska piasku (8,5 m), w którym widoczne były poprzeczne ślady wcześniejszych wkopów eksploatacyjnych. Następnie założono dwa wykopy (nr 1-1,5 x 10 m i nr 2-2,5 x 2 m). Wykop 2 przyniósł wynik negatywny, natomiast w wykopie 1 stwierdzono fragmentarycznie zachowaną warstwę kulturową z ceramiką wczesnośredniowieczną (X/XI w.). W osuwisku wyrobiska znaleziono kilka niecharakterystycznych odłupków krzemienych.

Badania nie będą kontynuowane.

DZIBICE, st. 8, gm. Kroszyce, woj. śląskie, AZP 91-53/38

- ślady osadnictwa z epoki kamienia
- przypuszczalna osada z okresu wczesnego średniowiecza

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 4 do 5 czerwca przez mgr. mgr. Magdalenę Wiczorek i Czesława Chadamika (autorzy sprawozdania, Archeo Kielce). Finansowane przez WKZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 0,16 ara.

Ślady osadnictwa odkryto podczas inspekcji konserwatorskiej w rejonie grodziska na Górze Słupsko, w paśmie Skał Kroczyckich, około 400 m na zachód od rozpoznanej osady wczesnośredniowiecznej (Dzibice, st. 3) u podnóża grodziska wczesnośredniowiecznego. Stanowisko położone na piaszczystym, mocno rozkopanym cyplu, nad sztucznym zbiornikiem (dawna terasa nadzalewowa